

NHỮNG NGÀY KHÔNG QUÊN

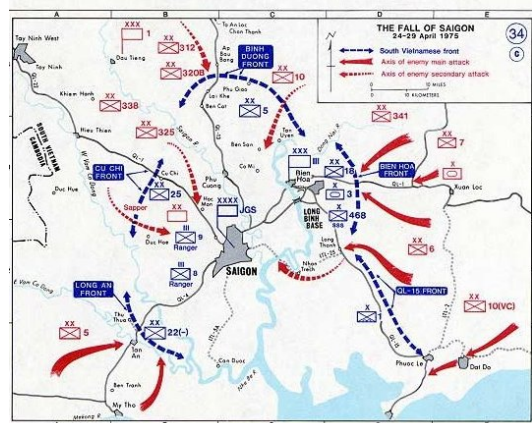
Nguyễn Quý Đại

Xuân về cây cỏ đâm chồi nảy lộc, rộn rã tiếng chim ca, bầu trời xanh có những áng mây bay như dải lụa trắng. Trên nền cỏ xanh mượt điểm những cánh hoa màu tím nhạt, hoa anh đào màu hồng nở rộ tăng thêm nét đẹp buổi bình minh... Thành thoảng có những con quạ đen bay lượn, không có chuyến bay nào bay qua, vì trình trạng tro bụi khổng lồ bốc ra từ núi lửa ở Eyjafjallajokull, khó có thể tưởng tượng thời tiết đổi thay, Haiti, Trung Quốc động đất, châu Âu núi lửa phun, nhiều người chết....

Những biến cố này gọi cho chúng ta nhớ lại 35 năm trước Việt Nam cũng giống như nạn động đất, hàng trăm ngàn người đã nằm xuống bởi chiến dịch mùa Xuân của cộng sản đưa hàng chục sư đoàn bộ đội để đánh chiếm miền Nam, không phải do thiên tai mà do chính con người tội lỗi đã gây ra. Với cảnh chạy nạn bom đạn tàn phá nhà cửa sụp đổ. Chiến tranh Việt Nam trong giai đoạn khốc liệt nhất. Ngày 14.3.1975 quân đội VNCH triệt thoái Cao Nguyên máu của quân dân miền Nam đã đổ ra trên tinh lệ 7 về đến Nha Trang, Sài Gòn; Đà Nẵng di tản chiến thuật ngày 29/3 hàng trăm ngàn người hải hùng lên các tàu hải quân hy vọng tìm được tự do, trong lúc đoàn quân bộ đội CSVN tiến về thành phố .. cho đến ngày 30/4 Sài Gòn ngưng chiến đấu chấm dứt chiến tranh.

Chiến tranh Việt Nam kéo dài hơn 2 thập niên do đảng cộng sản quốc tế hỗ trợ CSVN nhân danh “kháng chiến giành độc lập” và “giải phóng dân tộc” để gây ra tang tóc lầm than khói lửa. CSVN áp dụng chủ thuyết Mác xít, các lãnh tụ độc tài như Stalin, Mao Zedong (1893-†1976) Lenin được tôn thờ. Hồ Chí Minh (1890-†1969) cũng như Pol Pot, Bộ Chính trị đảng cộng sản giữ độc quyền kinh thánh Marxismus, trong sinh hoạt chính trị và kinh tế của họ, qua từng giai đoạn. Chủ trương của cộng sản là chính trị đảng và xã hội không được phân biệt. Nhà nước là định chế duy nhất của xã hội, các công dân không có quyền nào riêng ngoài bổn phận làm theo ý của đảng cầm quyền. Giai đoạn đầu chiếm Sài Gòn chính quyền CS mù quán chủ trương bài trừ văn hoá, thư viện Quốc Gia kho tàng sách vở tài liệu quý giá, bị cán bộ đem bán giấy vụn. Văn hóa phẩm: nhạc các tử sách gia đình bị tịch thu giống như thời Tần Thủy Hoàng (246-209) kết thúc thời Chiến quốc, đốt sách chôn học trò, bài trừ Nho giáo.

Sau ngày 30.04.1975 cộng sản Việt Nam luôn tự hào chiến thắng hai Đế quốc lớn, thi hành chính sách tập trung cải tạo những người làm việc với chế độ cũ. Đảng CSVN chủ trương cướp đoạt tài sản miền Nam qua các cuộc cải cách công thương nghiệp, đổi tiền, đánh tư sản.

Đổi tiền lần đầu người miền Nam dù có nhiều tiền cũng chỉ được phép đổi nhận tối đa 200 Đồng tiền mới "Hò", hồ suất tính như sau 500 đồng của Ngân Hàng Quốc Gia Việt Nam (VNCH) đổi lấy 1 đồng tiền Hò, vào thời điểm đó 1.USD = 118 đồng VNCH. Nhiều người có tiền trong các trương mục Ngân hàng trước

1975 đều mất hết, nhà cầm quyền không cho họ lấy tiền ra ngược lại nếu trước đó có nợ thì phải tiếp tục trả! Người buôn bán có tiền không đổi được trở thành trắng tay phải tự tử... Đổi tiền lần thứ 2 và đánh tư sản, cán bộ CS tịch thu tài sản đuổi người đi kinh tế mới! thành phần cán bộ CS bỗng dưng giàu hơn, có nhà có xe...

Đời sống miền Nam từ phần thịnh đi xuống tận cùng khổ đau nghèo khó. Nhiều người bị tập trung cải tạo đã chết trong núi rừng khắc nghiệt miền Bắc, hoặc trong các trại tù. CSVN đã làm xã hội chậm tiến, không có Tự do, Dân chủ, Kinh tế không phát triển trong lúc các nước Á Châu vươn lên trên mọi lãnh vực vv.. Theo triết gia Kim Định “ngày 30/4/1975 không chỉ là cái tang của người Việt Nam, mà còn có thể nói là cái tang chung của nhân loại” . Lời của Thượng nghị sĩ Ronald Reagan " *Ending a conflict is not so simple, not just calling it off and coming home. Because the price for that kind of peace could be a thousand years of darkness for generation's Viet Nam borned.* " ... Chấm dứt chiến tranh không đơn thuần là chỉ rút quân về nhà là xong, bởi vì cái giá phải trả cho loại hòa bình đó là ngàn năm tăm tối cho các thế hệ sinh tại Việt Nam về sau."

Thiên đường cộng sản tại Nga cùng các nước Đông Âu sụp đổ từ năm 1989. Việt Nam bang giao với khối cộng sản trở thành ngõ cụt, nên phải mở cửa “*đổi mới*” nghiêng về khối Tây phương để khối bị loại ra khỏi thế giới văn minh. Nhưng vẫn giữ chính sách cai trị đóng khung giáo điều của chủ thuyết cộng sản lỗi thời.

Các tôn giáo đều bị đàn áp, CSVN thành lập Giáo Hội quốc doanh, bỏ tù các người yêu nước lên tiếng chỉ trích chế độ đòi hỏi tự do dân chủ. Nhiều sách vở, bút ký viết về cuộc đổi đời sau năm 1975. Hơn một phần tư Thế kỷ đủ để nhìn lại những thương đau còn in hằn trong tâm khảm của dân tộc Việt Nam!

Nhà cầm quyền CSVN đã từng kết án Việt kiều là „*thành phần phản quốc, bỏ nước ra đi vì kinh tế bọn làm tay sai.*“.. Nhưng rồi vì quyền lợi đối với khối người Việt tỵ nạn từ đó họ đổi cách gọi „*Việt Kiều là những khúc ruột ngàn dặm*“, khuyến khích hơn 3 triệu người Việt hải ngoại về thăm nhà, hàng năm gửi tiền tỷ về giúp gia đình bạn bè.... Nhà nước có số ngoại tệ

khổng lồ, chỉ cần in thêm tiền giấy không vàng bảo chứng để đổi lấy đô la.

Dù đất nước nối liền Nam-Bắc nhưng lòng người chưa được thống nhất! Có lẽ nhiều người không muốn gọi lại lòng thù hận! Nhưng tôi nhắc lại những gì đáng quên và đáng nhớ. Đối với những người may mắn rời khỏi Việt Nam trước 75, hoặc những ai không sống tại miền Nam, chưa thấy được hoàn cảnh ngày đổi đời, nhất là các thế hệ con cháu sinh ra và trưởng thành tại hải ngoại, biết bản chất, chính sách độc tài của chế độ cộng sản tránh khỏi bị nhầm lẫn. nhà cầm quyền cộng sản đã và đang chủ trương “*giao lưu*” văn hoá, tổ chức thi hoa hậu, văn nghệ „*duyên dáng Việt Nam*“ tuyên truyền đánh bóng chế độ.

Thời gian qua nhiều nơi đã tranh cãi về chuyện treo cờ Vàng Ba Sọc Đỏ, bởi vì cờ Vàng là linh hồn cho tự do, cho dân chủ của người Việt lưu vong. Lá cờ này mãi vẫn là một biểu tượng của niềm hy vọng cho một ngày mai tốt đẹp hơn.

Đảng CSVN cắt lãnh hải, biên giới dâng cho Trung cộng, tổ tiên thường nói „*tấc đất tấc vàng*“ và hy sinh xương máu bảo vệ đất nước, hành động bán nước qua các Hiệp ước giữa hai đảng cộng sản Việt-Hoa, che giấu không công báo cho Quốc dân biết.. Ải Nam Quan địa đầu tỉnh Lạng Sơn nhiều thế kỷ trước ngăn chặn quân Tàu muốn tiến về phương nam, đều bị chặn đứng nơi đây. Thác Bản Giốc ở Cao Bằng đẹp với cảnh thiên nhiên hùng vĩ, Tục Lãm nay đã mất một phần.... Trình trạng cho ngoại quốc thuê rừng, thuê đất, khai thác Bauxite làm ảnh hưởng môi sinh, thiệt hại đến an ninh quốc gia, việc vay mượn nợ cho đến các đời con cháu chưa trả xong. Tài nguyên

phong phú đã bị cán bộ CS bán chia nhau....

Nhìn lại Hiệp định Paris ký giữa Hà Nội và Ngoại trưởng Kissinger ngày 27.01. 1973. Hoa Kỳ rút quân trong danh dự. Bắc Việt lợi dụng cơ hội xua quân chiếm miền Nam. Quốc Hội Hoa Kỳ cắt mọi

yểm trợ Quân sự và Kinh tế cho miền Nam, kể từ tài khóa 1974-1975 trong lúc Bắc Việt nhận viện trợ vũ khí tối đa của khối cộng sản: Nga-Tàu và Đông Âu .

Việt Nam Cộng Hòa (VNCH) bị xóa tên khi Tổng thống Dương Văn Minh tuyên bố ngưng chiến đấu trên đài phát thanh Sài Gòn lúc 11 giờ ngày 30.4.75 Đường phố Sài Gòn vắng lặng, những người vô gia cư đi lục lạo, hôi của từ các nhà bỏ di tản và các cư xá của Mỹ... tiếng đại bác 130 đã ngưng, trên đường phố còn xác chết rải rác qua các cuộc giao tranh, hay những toán quân nhân tự tử vì phần uất khi nghe lệnh đầu hàng. Xe tăng T54, bộ đội CS được các thành phần nằm vùng, mặc thường phục, cổ đeo cờ xanh đỏ sao vàng hướng dẫn chạy về dinh Độc lập. Khắp nơi súng đạn, giày quần áo, đủ màu sắc của quân đội VNCH cởi bỏ ngổn ngang, nhiều người chỉ còn lại áo lót quần cụt, hay ở trần đi lang thang. Họ uất hận những người chủ bại phản bội bỏ chạy trước, còn lừa bịp ra lệnh „tử thủ chiến đấu đến giây phút cuối cùng“ ,

Những chiến sĩ vô danh tử trận không có quan tài chôn cất. Các thương binh của quân đội VNCH bị đuổi ra khỏi các quân y viện, lê lét trên đường phố vết thương còn rớm máu, nhìn họ lòng tôi chùng xuống, nước mắt lưng tròng, nỗi đau khó quên của người chiến bại, và lo sợ như biển cổ tét Mậu thân ở Huế năm 1968, cũng như cảnh đấu tố trong đợt cải cách ruộng đất lại tiếp tục xảy ra ! . Người Sài Gòn ngỡ ngàng, nỗi lo âu dồn dập, ngổn ngang tâm sự buồn bã trước nghịch cảnh đổi đời.. lạnh lùng nhìn đoàn quân chiến thắng trên đường phố, với chiếc mũ cối đôi dép râu xa lạ. Chỉ có đám Cán bộ nằm vùng hoan hô chiến thắng... trước đó họ ẩn núp nằm vùng hoạt động nội thành.

Sinh hoạt Sài Gòn trước 1975 với chế độ tự do, sinh viên, học sinh xuống đường biểu tình, các Tôn giáo bị cán bộ nằm vùng đội lốt để làm chính trị phản chiến..Thành phần thứ Ba Hòa Hợp Hòa Giải Dân Tộc, Ký giả ăn mày... Tuổi trẻ vào thời đó bị ảnh hưởng thuyết hiện sinh của Heming Way, Fitzgerald, nhất là của J. Paul Sartre (1905-†1980) và ảnh hưởng làng sóng phản chiến xuất phát từ đại học Harvard Hoa Kỳ, các cuộc biểu tình tại Berlin Đức. Tuổi trẻ bị lôi cuốn phong trào tranh đấu xuống đường. Sài Gòn vui chơi hát nhạc phản chiến trong lúc ngoài chiến trường Quân đội chiến đấu gian khổ, bị thương hy sinh để bảo vệ hai chữ Tự Do tại miền Nam

Ni sư khát sĩ Huỳnh Liên (Nguyễn thị Trừ 1923-†1987) Thượng tọa Thích Trí Quang trụ trì Chùa Ân Quang... đã xách động tôn giáo xuống đường biểu tình phản chiến. Sau ngày 30.4.75 họ không còn tự do để đứng lên đòi quyền sống cho người miền Nam, các Chùa, nhà Thờ bị phong tỏa, tài sản của Giáo Hội bị tịch thu, tòa soạn các báo bị đóng cửa không có Ký giả nào phản đối? hay đi ăn mày.

Chương trình giáo dục miền Nam tự do, nhân bản. Không có học thuyết nào gây hận thù. Học sinh, sinh viên, được hoàn dịch theo học đại học. Tu sĩ, con độc nhất trong gia đình, được miễn thi hành quân dịch. Sinh viên du học đến các nước Tây phương, nếu đủ điều kiện: tự túc, hay học bổng không phân biệt lý lịch. Các Giáo Hội mở các trường Đại học tự trị, Đại học Vạn Hạnh của Phật Giáo, Đại học Tây Ninh của Cao Đài, Đại học Chính trị Kinh Doanh Đà Lạt của Công giáo, Đại học Hòa Hảo ở Long Xuyên. Còn một số Đại học tư như: Đại học Y khoa Minh Đức, Tri Hành, Phương Nam vv. Nói chung các Đại học được hưởng mọi quy chế như một Đại học công lập: Sài Gòn, Huế, Đà Nẵng, chỉ khác nhau sinh viên phải đóng tiền học phí cho các trường tư thục.

Các đảng phái như Việt Nam Quốc Dân Đảng, Tân Đại Việt, Dân Xã Đảng, Đảng Công Nông..vv sinh hoạt công khai đối lập chính quyền. Các Tôn giáo đều có đại diện Dân biểu, Nghị sĩ, tham gia chính quyền. Trong lúc tại miền Bắc chỉ có một đảng cộng sản cai trị. Miền Nam không đói khổ như miền Bắc, nhưng CS tuyên truyền rằng: miền Nam nghèo khổ bị bóc lột.. „hột gạo cắn làm tư chia cho miền Nam“ các Cán bộ tập kết trở về xách theo quần áo cũ, chén đất về cho gia đình. Trên đường về Nam họ nhìn thấy sự thật! „Đừng tin những gì CS nói.. „

Thời chống Tây miền Nam có quan Đại thần Phan thanh Giản (1796-†1867) kiệt thực 17 ngày phản đối và uống thuốc độc tự tử vào ngày 04.08.1867 khi Pháp chiếm ba tỉnh miền Tây Nam Kỳ. Thế hệ năm 1975 tướng Nguyễn Khoa Nam tại Cần thơ không chịu đầu hàng, tướng Trần văn Hai uống

thuốc độc tại bộ chỉ huy căn cứ Đồng Tâm, nhiều người đã tự tử không chấp nhận chế độ cộng sản, các tướng Lê Văn Hưng, Phạm Văn Phú, Lê Nguyên Vỹ... Hình ảnh xúc động nhất Trung tá Nguyễn Văn Long CSQG tự sát dưới bức tượng trước Quốc hội. Sài Gòn mất tên như nhà văn Nguyễn đình Toàn viết được phổ nhạc:

„Sài gòn ơi! ta mất người như người đã mất tên, mất từng con phố đổi tên đường, khi hẹn nhau đã lạc lối tìm.“

Miền Nam là vựa lúa, trái cây ngon nhưng dân Sài gòn phải ăn hột bo bo thức ăn dành cho ngựa vì đảng CS chiếm đoạt vớ vét trả nợ cho đảng CS anh em. Các bệnh viện cấp thuốc dân tộc, như loại

cây Xuyên tam liên thay thế thuốc trụ sinh, các Y tá cách mạng lên làm bác sĩ Giám đốc, không biết dùng thuốc Tây, nên ghi thuốc bào chế dân tộc. Chợ trời mọc lên như nấm, các chợ quần áo cũ, đồng hồ, quạt máy, Radio nhạc Cassette, Tivi, máy may, vàng, hột xoàn, đồ la, tủ bàn ghế, xe đạp thuốc tây... Các loại hàng này nhiều gia đình không có tiền phải bán dần để sống. Con buôn mua về tân trang xi, sơn đánh bóng.. Khách hàng là những cán bộ, bộ đội miền Bắc. Trên quốc lộ I hàng trăm đoàn xe bộ đội, vận tải quốc doanh của CS chuyên chờ đủ thứ vật dụng, hàng hóa từ Nam ra Bắc.. Nhiều người đã nói „ *cướp đêm là giặc cướp ngày là quan*“ những tấn vàng trong Ngân hàng Quốc Gia Việt Nam chờ về Hà Nội, số vàng ấy đi về đâu?

Các công tử Hà nội (con ông cháu cha) đến chợ Vườn chuối trên đường Phan đình Phùng, tìm các thợ cán vàng lô, (lượng vàng có hai miếng rưỡi đúng tiêu chuẩn 24 K). Nhưng các chàng này muốn thợ làm vàng 2 da (phần trong hộp chất kim loại, ngoài bọc lớp mỏng bằng vàng thật 24) nếu khách hàng không rành khó có thể phân biệt được. Họ đem về đánh tráo vàng trong kho của nhà nước? Đây là vụ biển thủ lớn có tổ chức, của những giai cấp quyền thế trung ương đảng CSVN.

Những tà áo dài thướt tha của Sài gòn biến mất, chỉ thấy toàn quần đen áo bà ba, đàn ông mặc áo bỏ ra ngoài đi xe đạp, xe gắn máy chỉ dành cho cán bộ họ có thể mua xăng. Nón cối, mũ tai bèo, dép râu như mọi người đã nói

*„đôi dép râu dẫm nát đời son trẻ
mũ tai bèo che kín cả tương lai“.*

Người ta có thói quen gọi là ngày „*giải phóng*“ Ngày 30 tháng 4 là một biến cố lịch sử, giải phóng cho ai ? hàng triệu người miền Nam phải bỏ nước ra đi tìm tự do, cuộc đổi đời mà nhà thơ Nguyễn Chí Thiện đã viết :

*Đảng dìu dắt thiếu nhi thành trộm cướp
Giải phóng đàn bà thành đĩ, thành trâu..*

Không ai có thể đưa ra con số chính xác về số phụ nữ trẻ người Việt sang Campuchia làm nghề buôn bán hoa là bao nhiêu, các tỉnh của xứ Chùa Tháp đều hiện diện của gái mãi dâm người Việt, trong đó có nhiều em tuổi vị thành niên, đã gây ra những tranh cãi sôi nổi trong giới nhân viên xã hội tại Campuchia, những em này là nạn nhân của việc đưa lậu người qua biên giới, có tổ chức của quan chức cán bộ cộng sản Việt Nam. Phẩm giá đàn bà Việt nam không được tôn trọng, các chợ rao tìm chồng ngoại quốc..các thiếu nữ ngồi chờ các anh chàng ngoại quốc: luống tuổi ế vợ, quê mùa ít học.. từ Đài Loan, Đại Hàn.. đến Việt nam tìm vợ, họ chỉ cần bỏ vài ngàn đô la có được cô vợ trẻ đẹp đem về bản xứ phục

vụ .. đôi khi bị đánh đập hay bán vào động cho các tú bà... nhưng chính quyền Việt nam vẫn làm ngo! xã hội Việt nam ngày nay băng hoại có nhiều quán bia, cafe, các quán đèn mờ, hót tóc... kinh doanh về tình dục, tuổi trẻ tự do luyến ái phá thai bừa bãi.. bệnh Aids truyền nhiễm HIV ...Xi ke ma

túy... Bộ Y tế Việt Nam báo động hiện tượng phá thai ngày càng nhiều ở lứa tuổi vị thành niên, chiếm hết một phần ba trong tổng số 400.000 trường hợp phá thai “được ghi nhận chính thức” ở Việt Nam hằng năm. Nhưng con số thật sẽ cao hơn nhiều vì đa số gái vị thành niên, chưa lập gia đình khi có thai thường dấu chuyện mang thai của mình và đi phá ở những cơ sở phá thai tư nhân.”

Các quốc gia trên thế giới xuất cảng các loại hàng tiêu, công thương nghiệp, nhưng ngược lại chính quyền Việt Nam xuất cảng người đi lao động, trình trạng mua bán nô lệ mới ngày nay được áp dụng tại Việt Nam! dù Tổng Thống thứ 16 của Hoa Kỳ ông Lincoln Abraham (1809-†1865) giải phóng chế độ nô lệ từ năm 1862. Hiện tượng chất xám bị mua, các nước Tây Phương cấp học bổng cho một số sinh viên giỏi tại các Đại học Việt Nam ra nước ngoài làm luận án cao học hay tiến sĩ, cũng như những sinh viên du học tại các nước Đông Âu, khi xong học trình mấy ai về nước phục vụ! Bởi vì họ thấy đời sống Tây phương tiến bộ tự do, ai giỏi thì có việc tốt không cần phải vào đảng CS để có việc làm. Trong khi đó Việt Nam thiếu chuyên viên kỹ thuật trầm trọng! Thời chiến quốc Lưu Bị muốn khôi phục nhà Hán phải nhiều lần đến mời Khổng Minh Gia Các Lượng ra giúp nước. Nhưng Chính phủ Việt Nam không biết trọng dụng trí thức, khoa học kỹ thuật để họ phục vụ đất nước.. nhà cầm quyền không xây dựng thêm bệnh viện hay những trường Trung và Đại học, ngược lại phát triển những khu ăn chơi hưởng thụ lãng phí tài nguyên quốc gia. Nạn lạm phát gia tăng từ 10% đến 11%, vật giá leo thang đời sống người dân nghèo càng khốn khổ hơn.

Trình độ giáo dục chên lệt, Cán bộ đảng học thêm văn hóa một niên học 2 hay 3 lớp, người ta nói “*dốt như chuyên tu, ngu như tại chức* “ nhưng rồi họ cũng có bằng phổ thông, cử nhân, tiến sĩ. Một số cán bộ đảng cộng sản có nhiều bằng đại học nhờ học bỏ túi văn hoá, lãnh đạo các xí nghiệp, công ty. Thế hệ trẻ lớn lên mỗi ngày gian dối hơn, không biết tương lai của xã hội sẽ đi về đâu?

Bộ Ngoại Giao Hoa Kỳ phổ biến bản phúc trình thường niên về tình hình nhân quyền trên thế giới, nói rằng CSVN vẫn là một trong những nước ở Đông Nam Á, tiếp tục đàn áp nhân quyền nghiêm trọng với Ủy Ban Nhân Quyền Liên Hiệp Quốc họp ở Genève, Thụy Sĩ.

Chúng ta may mắn vượt thoát khỏi địa ngục có thật sau 30. 4.75. Thời gian trôi qua 35 năm xã hội Việt Nam vẫn sống dưới chế độ độc tài, tham nhũng đảng viên càng ngày càng giàu hơn, họ không quan tâm tới người khác, sống ích kỷ, thủ lợi xem trọng vật chất, không cần để ý đến phát triển đất nước, „*Thượng bất chính hạ tất loạn* „ mạnh ai nấy sống, có tiền đầy túi là được, luân lý, đạo đức xã hội suy đồi....

Nhiều người về thăm lại quê hương, mỗi người hoàn cảnh riêng. Nhưng đừng quên nhìn lại những ngày khó quên của 30/4/1975 và **Tại sao chúng ta rời Việt Nam làm kiếp người lưu vong ?** Dù ngày nay Việt Nam có đổi mới, nhưng địa ngục vẫn còn đó, nếu cờ đỏ sao vàng còn tung bay trên vùng trời Việt Nam! Là nguyên nhân chính gây nên cảnh chậm tiến, lạc hậu của một đảng CS độc quyền cai trị cán bộ thiếu văn hóa bất lực, chỉ biết tham nhũng và hưởng thụ. Sự sụp đổ của chế độ CS Đông Âu là bài học cho người dân nhiều nước còn bị cai trị dưới chế độ độc tài chậm tiến, trong đó có Việt Nam.

Tài liệu tham khảo

- 1/ Stern Nr 10; Der spielgel Nr.13, Time Nr.24..
- Thế chiến I (1917-1918) Hoa Kỳ tử trận 116708 các quốc gia khác :3.385500 tổn 555,9 Tỷ
- Thế chiến II(1941-1945) - : 407.316, - : 5.408494 - 4530 Tỷ
- Việt Nam (1961-1975) - : 58.000, người Việt : 1.340000 - 826,8 Tỷ

- 2/ Cuộc chiến thắng bỏ lỡ của tác giả Stephen B. Young chuyển ngữ Nguyễn Mạnh Hùng
- 3/ Hình trên Internet

